

A GEOTERMIKUS ENERGIA KIAKNÁZÁSÁNAK BÁNYAJOGI SZABÁLYOZÁSA

Kovács Gábor

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Szolnoki Bányakapitányság

„XVII. Konferencia a felszín alatti vizekről”
2010. március 24-25.

Jogszabályok

- ▣ 1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról (Bt.)
- ▣ 203/1998. (XII. 19.) Kormányrendelet a Bt. végrehajtásáról
- ▣ 267/2006. (XII. 20.) Kormányrendelet a Magyar Bányászati és Földtani Hivatalról
- ▣ 96/2005. (XI. 4.) GKM rendelet a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó sajátos építményekre vonatkozó egyes építésügyi hatósági eljárások szabályairól
- ▣ 54/2008. (III. 20.) Kormányrendelet az ásványi nyersanyagok és a geotermikus energia fajlagos értékének, valamint az értékszámítás módjának meghatározásáról
- ▣ A koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény.

A geotermikus energia szabályozásának kronológiája a Bányatörvényben

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.) geotermikus energia (kutatásával, kinyerésével) hasznosításával kapcsolatosan a magyar jogrendbe legelőször illeszt szabályokat, alkot meg jogi fogalmakat, jogintézményeket.

A Bt. preambuluma szabályozási célként határozza meg: „E törvény célja ... a geotermikus energia kutatásának, kitermelésének, ... az ezekhez kapcsolódó tevékenységeknek a szabályozása, az élet, az egészség, a biztonság, a környezet és a tulajdon védelmével, valamint (a) ... geotermikus energiavagyon gazdálkodásával összhangban.”

Jelentős *szabályozási tévedése volt* az akkor hatályos Bt-nek, hogy a geotermikus energia hasznosításának engedélyezését – mindennemű (technológiai, terület- és mértékbeli, stb.) megkülönböztetés nélkül – a *koncesszió jogintézményéhez kötötte*.

A geotermikus energia szabályozásának kronológiája a Bányatörvényben

A Bt. 2004. évi módosítása

(2003. évi XLII. törvény) jelentős változást hozott: a geotermikus energia hasznosítást hatósági engedélyezés alá rendelte. „A bányafelügyelet engedélyezi: ... a geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását, beleértve az ehhez szükséges föld alatti és felszíni létesítmények megépítését és használatba vételét, amennyiben az *nem érinti felszín alatti vizek felszínre hozatalát.*”,

Megszüntette a koncessziókötelezettséget (differenciálás nélkül)
Támogatta a kis mélységű, kollektoros, zárt-hurkú, hőszivattyús, alacsony hőmérsékletű rendszerek elterjedését.

Kizárólagosságot nem biztosított.

Hatályos Bányatörvény

2010. évi IV. törvény a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosításáról

A módosítást – alapvetően – a hazai geotermikus energia energetikai célú hasznosításához szükséges nagy volumenű befektetések védelme kényszerítette ki, mivel *védelmi-garanciális* jogintézményt a Bt. (sem más jogszabály) nem tartalmazott.

A Bt. 1., 3., 5., 8., 9., 14., 15., 20., 22., 22/B., 44., 45., 49. § szabályozza alapvetően a geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását.

1. § (1) h) E törvény hatálya alá tartozik: a geotermikus energia kutatása, kinyerése és hasznosítása;
3. § (1) Az ásványi nyersanyagok és a geotermikus energia természetes előfordulási helyükön állami tulajdonban vannak.

Hatályos Bányatörvény

5. § (1) A bányafelügyelet engedélyezi:

g) a geotermikus energia kinyerését és hasznosítását, valamint az ehhez szükséges - külön jogszabályban meghatározott – föld alatti és felszíni létesítmények megépítését és használatba vételét, ha a tevékenység nem vízjogi engedély köteles.

8. § A miniszter belföldi vagy külföldi jogi és természetes személyekkel, valamint ezek jogi személyiség nélküli társaságaival kötött *koncessziós szerződéssel* meghatározott időre átengedheti: a) *zárt területen* ab) a geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását,

9. § (1) A miniszter a rendelkezésre álló földtani adatok, valamint a vállalkozói kezdeményezések alapján azokat a koncesszióra kijelölhető zárt területeket veszi számításba...(2011. 01. 01-től)

14. § (1) A koncesszió időtartamán belül a tervezett ásványi nyersanyag-kutatási, illetve geotermikusenergia-kutatási időszak 4 évnél hosszabb nem lehet (+2x2 év).

(2) A bányavállalkozó a kutatás befejezésétől számított 1 éves időtartamon belül kezdeményezheti a geotermikus védőidom kijelölését.

Hatályos Bányatörvény

15. § Ha a koncesszió jogosultja a szerződésben meghatározott határidőn belül, legkésőbb azonban a geotermikus védőidom kijelölésétől számított 3 éven belül a kitermelést, az energetikai célú hasznosítást nem kezdi meg, a szerződésben meghatározott *térítést köteles megfizetni*. Ha a térítésfizetési kötelezettségnek nem tesz eleget, a koncesszió megszűnik.
22. § (1) Zárt területen koncesszió keretében meghatározott ásványi nyersanyag vagy geotermikus energia kutatására a miniszter a koncessziós szerződésben *kutatási jogot adományoz*.
- (2) A kutatási jog a kutatási területen a bányavállalkozónak *kizárólagos jogot* ad az ásványi nyersanyag-, illetve geotermikus energia-kutatási műszaki üzemi terv benyújtására.
49. § E törvény alkalmazásában:
24. „Zárt terület”: a geotermikus energia vonatkozásában zárt területnek minősül az ország egész területén a természetes felszíntől mért *2500 m alatti* földkéreg-rész.

Hatályos Bányatörvény

- 22/B. § (1) Zárt területen a geotermikus energia kutatásának, kinyerésének és hasznosításának engedélyezésére a *szénhidrogén-bányászat* engedélyezésére vonatkozó sajátos szabályokat kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy geotermikus energiára bányatelket megállapítani nem lehet.
- (2) Zárt területen geotermikus energiát kinyerni csak a földkéreg e célra elhatárolt részéből (*geotermikus védőidom*) szabad.
- (3) A geotermikus védőidomot a bányafelügyelet jelöli ki.
- (4) A geotermikus védőidomon belül a jogosult írásbeli hozzájáruló nyilatkozata nélkül geotermikus energia kinyerését szolgáló létesítmény más részére nem engedélyezhető.
- (5) A geotermikusenergia-hasznosító létesítményekről, a kitermelt és hasznosított geotermikus energia mennyiségéről, valamint a megállapított geotermikus védőidomokról a bányafelügyelet *nyilvántartást* vezet.
- (6) Geotermikus energia szempontjából nyílt területen, a felszín alatti vízkészletből termálvíz használatára adott *vízjogi engedély egyidejűleg geotermikus energia kinyerési- és hasznosítási engedélynek* is minősül. A geotermikus energia vízjogi engedély alapján történő hasznosítására e törvény 3. §-ának, 20. §-ának, 22/B. § (5) bekezdésének, 25. § (2) bekezdése b) pontjának és 41. §-ának rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell, egyebekben a vízügyi és környezetvédelmi jogszabályok az irányadók.
- (8) A természetes felszíntől mért *20 méteres* mélységet el nem érő földkéreg részéből történő geotermikus energia kinyerés és hasznosítás nem engedélyköteles. E rendelkezés nem mentesíti a tevékenységet végzőt a más jogszabályban előírt engedély megszerzése alól.

Hatályos Bányatörvény

44. § (1) A bányafelügyelet hatáskörébe tartozik - figyelemmel a 43. § (3) bekezdésében foglaltakra -:

d) a geotermikus energia kutatása, energetikai célra történő kinyerése és hasznosítása, az ehhez szükséges létesítmények és berendezések építése, használatbavétele és üzemeltetése.

45. § (1) A bányafelügyelet látja el a mélységi vizek felszínre hozatalára irányuló, bányászati technológiával végzett munkálatok *hatósági biztonságtechnikai felügyeletét*. A hatósági felügyelet keretében a bányafelügyelet a munkálatok és az üzemen tartás biztonságára és szakszerűségére vonatkozó kérdésekben közvetlenül intézkedik, a vízvagyon védelmére szolgáló intézkedések megtételét pedig a környezetvédelmi és a vízügyi hatóságnál kezdeményezi.

Építésügyi hatósági eljárások

Bt. 22/B. § (7) Nyílt területen geotermikus energia *nem vízjogi engedély alapján végzett* kinyerésének és hasznosításának engedélyezésére a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó, sajátos építményfajtákra vonatkozó külön jogszabály rendelkezéseit kell alkalmazni.

1. számú melléklet a 96/2005. (XI. 4.) GKM rendelethez

4. Egyéb létesítmények:

4.1. a geotermikus energia felszín alatti víz kitermelését nem igénylő kinyerésének és energetikai célú hasznosításának létesítményei az épületgépészeti berendezések kivételével.

A geotermikus engedélyezés a Bt. szerint

a bányafelügyelet engedélye nélkül

20 m

NYÍLT TERÜLET

bányafelügyelet engedélyével, ha
vízkivétellel nem járó zárt hurkú
szondakutak engedélyezése

KTVF engedélyével, ha
vízkivétellel jár a geotermális
energia hasznosítása

20 - 2500 m

ZÁRT TERÜLET

koncesszió - CH-bányászat engedélyezésére vonatkozó sajátos szabályok

>2500 m

Bányajáradék

Bt. 3. § és a 20. §

54/2008. (III. 20.) Korm. rendelet

3. § (1) Energetikai célra hasznosított geotermikus energia esetében

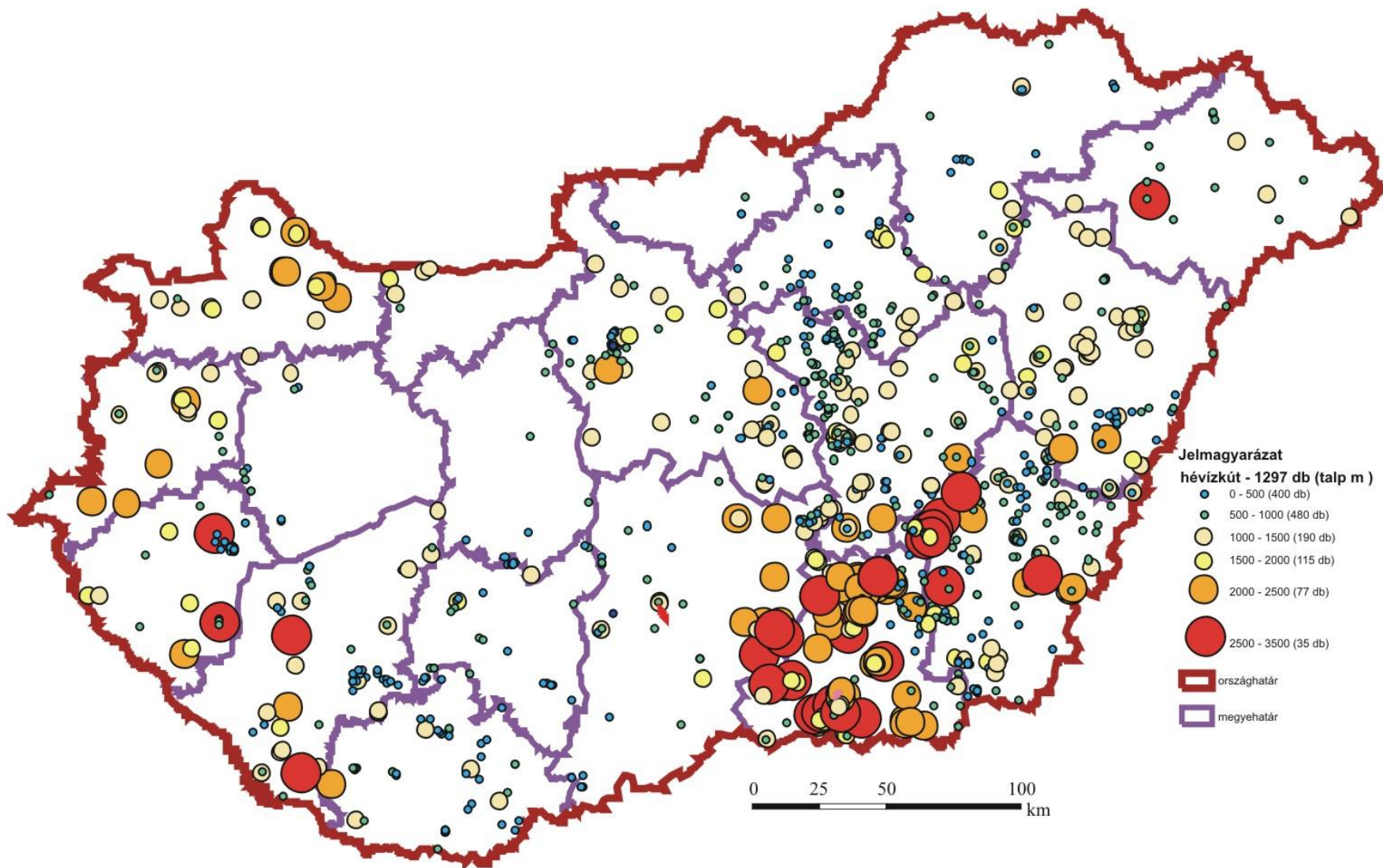
- a) a kitermelt geotermikus energia után keletkező érték a kitermelt **legalább +30 °C-os** hőmérsékletű energiahordozóból kinyert energiamennyiségnek (GJ) és az 1/b. melléklet B. pontjában meghatározott fajlagos értéknek (Ft/GJ) ezer forintra kerekített szorzata (E Ft),
- b) A fizetendő bányajáradék hatósági engedély alapján végzett kitermelés esetén az a) pont szerint számított értéknek a Bt. 20. §-ának (7) bekezdése szerinti százaléka. Bt. 20. § (7) A bányajáradék mértéke geotermikus energia esetében **a kitermelt geotermikus energia értékének 2%-a**. Nem kell bányajáradékot fizetni a kitermelt geotermikus energia 50%-át meghaladóan hasznosított mennyisége után.

(2) Az energetikai célra kinyert geotermikus energia mennyiségét a **vállalkozó köteles meghatározni**. Ennek érdekében mérnie és bizonylatolnia kell az energiahordozó kútfejen mért hőmérsékletét és mennyiségét (m³), valamint az energiahordozó hőmérsékletét a kinyerésre szolgáló berendezés kimeneti pontján.

(3) A bányajáradék önbevallásokat a 3/a. és a 3/b. melléklet szerinti nyomtatványon kell benyújtani.

8. § (1) A bányajáradék önbevallást Bt. Vhr. 4. §-ának (5) bekezdésében előírt határidőre az e rendelet mellékletei szerinti nyomtatványokon kell teljesíteni, és egyidejűleg befizetni.

Magyarország hévízkútjainak talpmélysége

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELEMET!**